

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2012. Цей переклад було замовлено за підтримки Цільового фонду «Права людини» Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Він не є зобов'язальним для Суду. Для отримання додаткової інформації див. повне посилання на авторське право в кінці цього документу.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Інформаційний бюлетень про практику Суду № 155

Вересень 2012

Нада (Nada) проти Швейцарії - 10593/08

Стаття 12.9.2012 [ВП]

СТАТТЯ 5

Позбавлення волі

Заборона, встановлена по відношенню до заявника, проїзду транзитом через країну, яка оточувала анклав : *неприйнятна*

СТАТТЯ 1

Юрисдикція країн

Юрисдикція по відношенню до особи, що мешкає в анклаві, яка практично не може подорожувати через виконання державою-відповідачем резолюцій Ради Безпеки ООН резолюцій Ради Безпеки ООН

СТАТТЯ 8

Повага до приватного життя

Повага до сімейного життя

Заборона, встановлена по відношенню до заявника, проїзду транзитом через країну яка оточувала анклав, в силу внутрішнього положення, прийнятого на виконання резолюцій Ради Безпеки ООН : *порушення*

Факти – В силу Федерального Положенням Швейцарії про талібанів, яке було прийняте на виконання багатьох резолюцій Ради Безпеки ООН, заявник, що походить із Єгипту, був позбавлений можливості в'їхати до Швейцарії, або проїхати транзитом через країну, у зв'язку з тим, що його прізвище було внесене до списку Комітету санкцій ООН, на додаток до резолюцій Ради Безпеки (« список »), який містив перепис осіб під підозрою у зв'язках із талібанами або організацією Аль-Каїда. Заявник мешкав у Кампіоне-д'Італія, італійському анклаві площею близько 1,6 км², оточеному швейцарським

кантоном Тічино і відокремлений від території Італії озером. Заявник скаржився, що ця заборона йому перешкоджала, з одного боку, виїхати з анклаву, через що він був позбавлений можливості бачити своїх друзів і сім'ю, і з іншого боку, одержувати необхідне лікування. Він скаржився також на неможливість вилучити своє прізвище із списку на додаток Федерального положення, хоча навіть швейцарські слідчі прийшли до висновку про безпідставність звинувачень щодо нього.

Право

а) *Попередні зауваження* – швейцарський уряд заявляв, що скарга повинна бути неприйнятною, по-перше, через несумісність *ratione personae* і *ratione materiae* з положеннями Конвенції, по-друге, через те, що заявник не має статусу жертви і, по-третє, через невичерпання національних засобів правового захисту. Суд долучає до вирішення по суті сумісність *ratione materiae* заяви. Щодо інших зауважень, Суд постановляє наступне.

i) *Щодо сумісності ratione personae* : Суд не погоджується з аргументом, згідно якого відповідальність за вжиті Державами-Учасницями Організації Об'єднаних Націй заходи, на виконання відповідних резолюцій Ради Безпеки, покладається на саму Організацію, а не на Держави. Даний випадок, є відмінним від справи Берамі і Берамі (*Behrami et Behrami*) п. Франції¹, у якій відповідальність за акти і упущення, про які йшлося, покладалася на органи Об'єднаних націй. У даній справі відповідні резолюції повинні були виконуватися на національному рівні державами, які діяли від свого власного імені. Заходи, які приписувалися резолюцією Ради Безпеки, були передбачені у Швейцарії Положенням Федеральної Ради. Крім того, саме національні органи не задовольнили прохання, які були представлені заявником з метою одержати виключення із списку, що забороняє в'їзд на швейцарську територію. У цій справі ініціатором актів і упущень є Швейцарія, що і тягне за собою відповідальність.

Висновок : попереднє заперечення відхилено (одноголосно).

ii) *Щодо якості жертви* : Відміну санкцій, після шести років їх чинності, не слід трактувати як визнання урядом порушення Конвенції. Крім того, після цієї відміни не було здійснено ніякого відшкодування у розумінні практики Суду. Таким чином, заявник може вважатися жертвою заявлених порушень.

Висновок : попереднє заперечення відхилено (одноголосно).

iii) *Щодо вичерпання національні засоби правового захисту* : Суд відмічає, що заявник не оскаржив відмову про вилучення із списку застосування режиму санкцій, і що двічі щодо нього були здійснені виключення, якими він не скористався. У той саме час, навіть якщо припустити, що ці заходи пом'якшили жорсткість режиму, який не дозволяв заявнику тимчасово виїхати з анклаву, з певних міркувань Суд вважає, що питання слід розглядати у більш широкому контексті, а саме у тому, який і спричинив внесення швейцарськими органами прізвища заявника до списку на додаток Положення про талібанив, який відтворював список укладений ООН. Відмічаючи, що

¹ *Берамі і Берамі (Behrami et Behrami) п.Франції та Сараматі (Saramati) п.Франції, Німеччини і Норвегії* (піш.) [ВП], nos 71412/01 та 78166/01, 2 травня 2007, Інформаційна нота n° 97.

п. Нада марно подавав числені прохання до національних органів, з метою одержати вилучення його імені зі списку, і що Федеральний трибунал відкинув його позов без рішення по суті скарг, які формувалися із посиланням на Конвенцію. Суд робить висновок, що заявник вичерпав національні засоби правового захисту проти режиму санкцій, якщо розглядати його в цілому, що стосується скарг на підставі 5 і 8 статтей Конвенції. Суд долучає до вивчення справи по суті заперечення уряду щодо вичерпання шляхів національного захисту, стосовно скарги на порушення статті 13.

Висновок : попереднє заперечення відхилено (одноголосно).

б) *По суті* – Стаття 8 : Заходи, про які йдеться у справі, змусили заявника мешкати на обмеженій площі підчас щонайменше шести років, перешкоджали йому консультуватися з лікарями в Італії та Швейцарії, бачити своїх друзів і сім'ю, або принаймні ускладнили такі можливості. Заявник зазнав порушення свого права на повагу до особистого і сімейного життя. Ці заходи мали вагому законну підставу і переслідували законні цілі, які полягали у попередженні здійснення кримінальних злочинів і підтримці національної безпеки і безпеки громадян.

Суд досліджує згодом питання, чи було законне втручання виправданим. Суд нагадує, що, в силу статті 1 Конвенції, Держави-Учасниці є відповідальними за всі акти і упушення їх органів, така відповідальність покладається на них не тільки міжнародним, але і власним національним правом. Що стосується відношенням між Конвенцією і резолюціями Ради Безпеки, суд повторює свій висновок у справі *Аль-Жедда п. Великобританії*², а саме слід презюмувати, що Рада Безпеки не має на меті покласти на Держави-Учасниці ООН обов'язки, які б ішли у розріз із основоположними принципами прав людини, і вживатиме зрозумілі і визначені терміни, якщо вона [Рада Безпеки] тим не менш наполягає на тому, щоб держави вдалися до особливих заходів, які входять у конфлікт із обов'язками, які на них покладає міжнародне право захисту прав людини. У даній справі тим не менш, цю презумпцію було відкинуто, оскільки резолюція 1390 (2002) неоднозначно покладає на держави обов'язок запобігти особам, внесеним до списку, в'їхати на їх територію або здійснити транзит.

У той саме час, Хартія Об'єднаних Націй не приписує державам особливої моделі для застосування резолюцій прийнятих Радою Безпеки в силу Розділу VII, і залишає їм вибір між різними можливими моделями перенесення резолюцій у національні юридичні системи. Таким чином, Швейцарія мала обмежену, проте реальну свободу дій щодо реалізації зобов'язальних резолюцій у даному випадку. Вивчаючи питання, чи були вжиті швейцарськими органами заходи, пропорційні з огляду на цю свободу дій, Суд вважає дивним той факт, що ці органи не проінформували Комітет санкцій у вересні 2009 про висновки, які зробила прокуратура у травні 2005 року, згідно яких звинувачення проти заявника були явно безпідставними : більш оперативне повідомлення висновків слідчих органів пришвидшило б можливість вилучення прізвища заявника із списку ООН. Стосовно меж заборони, Суд спостерігає, що заявнику було заборонено не лише в'їхати до Швейцарії, проте також виїхати із Кампіоне-д'Італія, оскільки місто є анклавом, навіть для того, щоб виїхати до Італії, країни його громадянства. Справа має також медичний аспект, який не слід зневажати: прохання

² *Аль-Жедда (Al-Jedda) п. Великобританії* [ВП], н° 27021/08, 7 липня 2011, Інформаційна нота н° 143.

заявника 1931 року народження про тимчасові виключення, які він подавав для того щоб з'явитися на судові виклики або з метою візиту до лікаря, неодноразово відхилялися, у той час як у нього були серйозні проблеми із здоров'ям. Швейцарські органи жодного разу не запропонували юридичну допомогу щоб заявник мав можливість, зважаючи на його особливу ситуацію, подати прохання про незастосування щодо нього обмежувального заходу. Щоправда, оскільки Швейцарія не була ініціатором внесення прізвища заявника у список, і, оскільки вона не є країною його громадянства або проживання, вона не мала компетенції подати прохання про вилучення до Комітету санкцій, проте можливим було звернення до Італії з метою вжити такі заходи, або надати заявникові відповідну допомогу. Суд вважає, що швейцарські уповноважені органи недостатньо оцінили реалії справи, а саме виключну географічну ситуацію та значну тривалість обмежувального заходу. Суд вважає, що уряд не може з вірогідністю обмежитися, з метою свого захисту, посиленням на зобов'язувальний характер резолюцій Ради Безпеки, проте йому слід було довести з переконливістю що він вживав, – або намагався вжити, – усіх можливих заходів щоб адаптувати режим санкцій до особливої ситуації заявника. Суд робить висновок, що у даній справі немає підстав визначати ієрархію між тими обов'язками, що впливають із Конвенції з одного боку, і з Хартії Об'єднаних Націй з іншого : швейцарський уряд не довів, що національні органи намагалися, наскільки це було можливо, узгодити обов'язки які вони вважали різнобіжними. Таким чином, попереднє виключення щодо несумісності *ratione materiae* з положеннями Конвенції відкидається. Зважаючи на всі ці обставини, Суд постановляє, що обмеження свободи пересування заявника протягом значного періоду не було зрівноважене з правом заявника на повагу до його приватного і сімейного життя і з законними цілями, яких воно переслідувало.

Висновок : порушення (одноголосно).

Стаття 13 : Суд відмічає, що заявник мав змогу звертатися до національних судів з метою вилучення його прізвища із списку на додаток до положення про талібанів, і що у нього була можливість одержати відшкодування порушень щодо нього Конвенції. У той саме час, національні органи не досліджували його скарг по суті. Зокрема, Федеральний суд вирішив, що для нього можливим було б перевірити, чи була Швейцарія зв'язана резолюціями Ради Безпеки, проте він не має компетенції відмінити за власною ініціативою санкцій, приписаних заявникові.

Висновок : порушення (одноголосно).

Стаття 5 § 1 : Навіть якщо обмеження свободи пересування заявника було досить тривалим, зона, повз яку йому було заборонено пересуватися, була територією нейтральної країни, яка згідно із міжнародним правом, мала право не надати дозволу на в'їзд іноземця. Ці обмеження не перешкодили заявнику проживати і вільно пересуватися територією, яка була місцем його постійного проживання. Таким чином, заявник безпосередньо не зазнав ув'язнення, і не надавав зобов'язання про невиїзд, навіть якщо він був змушений проживати на обмеженій території. Нарешті, режим санкцій дозволяв заявнику просити про виключення із списку, що забороняв в'їзд або транзит, і такі виключення робилися двічі, проте заявник ними не скористався. Таким чином, Суд приходить до висновку, що заявник не був « позбавлений свободи » у смислі статті 5 § 1.

Висновок : неприйнятна (явно необгрунтована).

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2012.

Офіційними мовами Європейського суду з прав людини є англійська та французька мови. Цей переклад було замовлено за підтримки Цільового фонду «Права людини» Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Він не є зобов'язальним для Суду; також Суд не несе жодної відповідальності за його якість. Його можна завантажити з бази рішень Європейського суду з прав людини HUDOC (<http://hudoc.echr.coe.int>) або з будь-яких інших баз даних, в яких Суд його також розмістив. Його можна відтворювати в некомерційних цілях за умови, що будуть зазначені повна назва справи та посилання на авторське право і Цільовий фонд «Права людини». Для використання будь-якої частини цього перекладу в комерційних цілях слід звертатися за наступною адресою: publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int